

JACQUES SERVAIS DJ

Henri de Lubac in »slavna mati Saint-Jean«

Dne 29. junija 1952 je Henri de Lubac prejel pismo, v katerem je p. Janssens, vrhovni predstojnik Družbe Jezusove, pojasnil, da se strinja z mnenjem »številnih teologov, ki se odlikujejo po svojem znanju in dobrohotnosti«, da de Lubacova dela vsebujejo »več zmot« v zvezi z encikliko *Humani generis*. Vse od l. 1950 so zoper njega strogo ukrepali. De Lubac je hotel dobiti kakšno pojasnilo glede vsebine in dejstev, toda zaman: p. general, ki ga je v začetku zadeve *Surnaturel* (Nadnaravno) močno podpiral, a je naročil, da se umakne iz prodaje de Lubacov *Corpus mysticum*, se je vedno odtegnil. P. André Ravier, predstojnik lyonske province od l. 1951, je menil, da je to krivično ravnanje, in je de Lubacu poskušal pomagati. Sobratje, ki so živeli v Rimu, p. René Arnou, profesor na gregorijanski univerzi, p. Stanislas Lyonnet, profesor na Bibličnem inštitutu, in p. Irénée Hausherr, profesor na Vzhodnem inštitutu, so našli pretvezo, kako bi ga privabili v večno mesto: mladim redovnicam naj bi spregovoril na nekaj konferencah o Cerkvi. Vsi trije so bili na različne načine prijateljsko povezani s slavno vrhovno predstojnico uršulink Rimske unije. Njo so prosili, naj p. de Lubacu ponudi priložnost, da pride v Rim; velikodušno mu je odprla vrata svojega samostana in omogočila pogovor s p. generalom, na kar so tako zelo upali.

Mati Marie de Saint-Jean Martin je bila glavna oseba ustanove, ki jo je vodila vse od l. 1926, in vplivna oseba v rimskih krogih. V

Jacques Servais DJ, Henri de Lubac et la célèbre Mère Saint-Jean, v: Osservatore Romano, 9. februarja 2019. P. Jacques Servais je direktor »Casa Balthasar« v Rimu. To je hiša, v kateri mladi vseh narodnosti lahko duhovno razločujejo in študirajo, hiša za tiste, ki se želijo dati Gospodu v kakšni od oblik posvečenega življenja in ki so prepričani, da svet potrebuje ljudi, ki radikalno živijo svojo krščansko zavezanost. Iz francoščine je prevedla s. Mihaela Bizjak, OSU.

letih okrog 1930 je v Rimu krožil znan rek: »V vsem mestu so samo trije pomembni ljudje: Pij XI., Mussolini in mati Saint-Jean.« Hotela se je, kot je pozneje pojasnil p. de Lubac v *Mémoire* (Spominu), »opravičiti, ker so jo nekateri integristični duhovniki sprva zavedli, da se je obrnila proti meni«. Ko je bila glede njega bolje poučena in ker je imela dostop do Vatikana, je predlagala, da mu omogoči avdienco pri svetem očetu. Pravilo prepoveduje jezuitom, da bi se obrnili na papeža neposredno. P. Arnou, ki je bil posrednik za svojega prijatelja, se ji je zahvalil za to misel: »P. de Lubac bo za to zelo hvaležen. Toda on prihaja predvsem, da bi se srečal z našim p. generalom in se z njim z odprtim srcem o vsem pogovoril. Če se bo p. generalu po tem pogovoru zdelo primerno, da p. de Lubac sreča svetega očeta, je bolj normalno, da sam zaprosi za to.«

Malo pozneje, 13. januarja 1953, je p. de Lubac osebno potrdil to prošnjo: »P. Lyonnet mi sporoča, da me želite povabiti, naj za vaše redovnice probanistke pripravim nekaj konferenc o Cerkvi.« Brez omembe, da so mu vrata rimskih hiš Družbe zaprta, je dodal: »Hvaležen bi vam bil, če bi me lahko sprejeli na stanovanje: p. Lyonnet pravi, da bi bilo to najbolj praktično.« Takoj je prišel pritrdilni odgovor matere Saint-Jean, in da bi mu omogočila pogovor, ki je bil omenjen, ga je povabila, naj ne le pride in izvede konference za njene sestre probanistke, ampak naj tudi pomaga drugemu staremu prijatelju p. Hubertu du Manoiru ter mu predloži eno poglavje o Mariji od Učlovečenja in o Devici Mariji za enega izmed številnih zvezkov njegove enciklopedije *Maria* (1954). Tako se je p. de Lubac 29. januarja za nekaj tednov nastanil v generalni hiši na Via Nomentana 236. Ker je bil slabotnega zdravja in dodatno oslavljen zaradi nedavne preizkušnje, sam ni mogel izvajati konferenc, za katere so ga prosili. »Končno,« je pisal svojemu provincialu, »jih bo izvedel p. Le Landais, ki bo govoril po mojih zapiskih; po iskrenem poskusu sem spoznal, da nisem sposoben tega malega napora.«

»Tu ne delam nič,« je nekega dne odvrnil materi Saint-Jean, ki se mu je zahvalila za njegovo navzočnost in zagotovila, da molijo zanj, kot je skromno prosil. Naslednji dan mu je predstojnica predložila dolgo sporočilo, katerega kopija je ohranjena v arhivu,

v povezavi s korespondenco, iz katere tu navajamo odlomke. »Dejanje preprostega zaupanja, ki ste ga izrazili včeraj, ko ste prosili za mojo ubogo molitev, me je zadelo v srce,« mu je rekla, »in me spodbuja, da premagam boječnost, zaradi katere bi molčala do konca, če bi me vaša ponižna ljubezen ne navdihnila. Če molim za vas, pater, res molim z vso dušo! Iz zanesljivega vira vem, vse od dogodka, s katerim je naš Gospod pokazal, do kam gre vaša ljubezen do njega, kako ste znali sprejeti preizkušnjo in kako zelo sta bili vaša pokorščina in vaša ponižnost zgled za vse okoli vas, celo za študente. Prav zato sem si dovolila, da z globokim veseljem pišem svetemu očetu, potem ko sem vprašala za svet resnega pater vaše Družbe (Jezusove).« Potem je dodala, da vse sestre čutijo njegovo navzočnost v hiši kot milost, ki jim jo je pripravil dobri Bog. In za zaključek prosi, naj blagovoli »blagosloviti to hišo in sprejeti izraz (njenege) globokega spoštovanja v našem Gospodu in v naši Gospe«.

Nakar ji je p. de Lubac ves zmeden odgovoril: »Vaša ljubezen je tako velika in iznajdljiva, da me vedno preseneti z novimi dobrotami.« – »Majhne pozornosti, ki jih naš bolnik vedno zavrača pri nas, pa zaradi vaše prijazne avtoritete, s katero mu jih ponudite, zelo dobro sprejema!« je nekaj tednov pozneje vzkliknil p. d'Ouince, ko je napisal nekaj novic o de Lubacovem zdravju po njegovi vrnitvi v Pariz. – Malo pred tem, 15. marca, mu je p. de Lubac še izročil en primerek svoje *Méditation sur l'Église* (Meditacije o Cerkvi); delo, ki je bilo za dolgo časa dano na stran, je moralo čakati na tisk zaradi rabsodbe supercenzure Družbe. Mogoče je bil globoko v sebi srečen, da ga je k temu primorala roka cenzorjev, »ki so mu kot teologu dali visoko pohvalo, kot beremo v *Mémoire* (Spominu); tako p. Janssens končno ni upal dati svojega *veta* na objavo; »to bi lahko povzročilo škandal«. Zadovoljen je bil predvsem zato, da je končno mogel, in to celo dvakrat, obiskati p. Janssensa v takih okoliščinah, na kakršne ni mogel niti upati. »Nisem iskal tega, da bi se srečal z mnogimi, a zelo sem srečen, zelo potolažen v Gospodu zaradi svojih pogovorov s prečastitim očetom generalom,« ji je pisal iz Pariza. »Vaša ljubezen do mene ni samo iznajdljiva in

neizmerno pozorna: za njeno uresničenje je bilo potrebno veliko smelosti v pogledih. Saj jaz nisem imel nič, prav nasprotno, kar bi vas lahko nagnilo k temu, da ste me sprejeli na tak način in mi izkazali takšno zaupanje.«

V ozračju nasprotovanja »Novi teologiji«, (Nouvelle Théologie), ki je prežemalo še zlasti nauk, dovoljen v rimskih cerkvenih ustanovah, je obzirno pristavil, da je bilo namreč treba imeti pogum in jasnost, da si lahko ponudil oporo tistemu, ki so ga imeli za voditelja te skupine. Zaupanje, ki mu ga je izkazala mati Saint-Jean, v njenih očeh sicer ni bilo nič drugega kakor pričevanje hvaležnosti. »Ne govorite o 'smelosti pogledov', ki je bila potrebna, da sem vas sprejela,« je odgovorila, »ne, zares ni bila potrebna. Nedvomno sem se slabo izrazila, ker sem bila nerodna zaradi spoštovanja v vaši navzočnosti, ko sem rekla, kako mi je naš Gospod hotel dati sredstvo, da vas nekoliko spoznam, da zelo razumem preizkušnjo, ki jo je dopustil, ker je vedel, kako jo boste sprejeli iz ljubezni do njega. Zaradi tega spoznanja, čeprav je samo osnovno, in tega razumevanja, ki se mi zdi globoko, sem vam bila takoj hvaležna, da ste hoteli sprejeti naše ponižno gostoljubje, in moja hvaležnost se je samo še večala s tem, ker ste mi izkazali zaupanje, do katerega nisem imela nobene pravice, in mi omogočili, da sem nekoliko bolje spoznala dejstva. Pater, jaz sem preveč nerodna, da bi vam pokazala vse, kar je Bog položil v mojo dušo glede vas; toda, ker hočete vključiti naš red v svoje molitve, sem in smo že nadvse nagrajene za vse tisto malo, kar smo smele napraviti za vas, da bi vi to vedeli. In v nebesih bo popravljena škoda zaradi nerodnosti vrhovne matere uršulink Rimske unije v navzočnosti prečastitega patra Henrija de Lubaca.«

Za Henrija de Lubaca je bilo obdobje 1952–1953 med najbolj bolečimi. Cerkevna cenzura mu ni dala miru. Sam piše, vendar nič napadalno, o ugotovitvah, da je pisanje o Mariji od Učlovečenja in o Devici Mariji, za kar je bil naprošen med svojim bivanjem v Rimu, »zelo krivoversko«. P. de Lubac je bil zaradi oprostilne razsodbe zelo v zadregi in je to izrazil materi Marie Vianney Boschet, arhivistki, ki mu je ponudila dragoceno pomoč pri njegovem pojasnilu: »Bil

sem torej zelo v zadregi, tem bolj, ker je bilo to izkustvo, ki mi je poleg drugih dajalo skoraj nepremostljiv občutek, da vsaka druga izjava, ki jo podpišem, lahko izzove podobne očitke. Prav zato sem najprej mislil, da vam prepustim skrb za nov zaključek in da prevzamete odgovornost za publikacijo.« Ko je mati Vianney vprašala za nasvet p. Hausherrja glede tega, kako naj odgovori kritikom, je prejela samo jedrnat odgovor: »Ne razpravljajte o idejah, recite, da niste razumeli.« Ko je p. de Lubac nakazal neprijetnosti zaradi te knjižice, je v *Mémoire* (Spominu) pisal o razpletu te zadeve: »Potrebna so bila različna pogajanja, dovoljenja za nepomembne besede in izraze, da se je rešila ta zadrega. Pregledovalec skupnega dela, ki s tem ni bil seznanjen, me je prosil, da črtam vrstice, ki jih je označil kot postransko stvar; moral sem mu reči, da so mi bile naročene.«

Dobri odnosi, ki so se spletli z materjo Saint-Jean, se z leti niso prekinili. To dokazuje še več drugih pisem. Marca 1958, ko se je moral p. de Lubac za nekaj dni vrniti v Rim, je spet »kot romar potrkal« na vrata generalata. Tokrat je bil posrednik p. Claude Mondésert (v zahvalo je de Lubac v sodelovanju z njim napisal drugo brošuro po naročilu uršulink: *L'esprit de Sainte Angèle* (Duh sv. Angele)). Ljubezniva gostoljubnost, »ki jo je znova prejel v samostanu«, se je vtisnila v njegov spomin. Če so bili ti dnevi zanj »kot zelo tolažilna oaza«, je bilo to zato, ker so bili preobrat v njegovem življenju. »Vse od mojega bivanja v Rimu in mogoče zaradi vaše molitve sem od svetega očeta posredno prejel očetovsko spodbudo in srečen sem, da vam to lahko povem.« Ali je mati Saint-Jean, ki je bila blizu Pija XII., dejansko prispevala, kar Lubac imenuje »vztrajen pogum«, k spremenjenemu odnosu do tega jezuita po l. 1960? Zgodovina nam tega mogoče ne bo povedala. Ostaja pa dejstvo, da je ta znamenita žena pri de Lubacu znala razločiti ne le svetost življenja, ki je bilo popolnoma darovano Cerкви, ampak tudi pravilnost teoloških in duhovnih intuicij. V spomin na te učinkovite posege brez očitvecev je samo pravično, da pričujemo, tako kot ta članek, »za srce, ki je bilo polno ljubezni, usmiljenja do tistih, ki trpijo, in ljubezni do svete Cerkve«.